

Monety z cmentarzyska wczesnośredniowiecznego w Modlnicy, stan. 5, gm. Wielka Wieś, pow. krakowski

Na cmentarzysku wczesnośredniowiecznym we wsi Modlnica, pow. krakowski (stan. 5), na które natrafiono w trakcie ratowniczych badań wykopaliskowych prowadzonych pod kierownictwem Krakowskiego Zespołu do Badań Autostrad w 2008 r., odsłonięto 89 pochówków szkieletowych datowanych na czas od 2 połowy XI do pierwszej ćwierci XII stulecia.

Nekropola ta należy do typu cmentarzysk pozakościelnych, określanych w literaturze również mianem cmentarzysk rzędowych lub wiejskich. Cmentarzyska takie cechuje obecność wielu praktyk o jeszcze przedchrześcijańskim charakterze np. różnorodna orientacja pochówków względem stron świata, wyposażanie zmarłych w narzędzia, broń, pożywienie i przedmioty „magiczne” czy ślady zabiegów antywampirycznych.

W 46 odsłoniętych pochówkach wystąpiły przedmioty, wchodzące w skład tzw. wyposażenia grobowego. Były wśród nich ozdoby i części stroju, przedmioty codziennego użytku oraz broń.

Osobną grupę darów grobowych stanowią monety średniowieczne w liczbie 19 sztuk. Wystąpiły one w 13 grobach, przy czym w jednym z pochówków znajdowało się aż 6 okazów tej kategorii zabytków. Na terenie cmentarzyska, w sondażu A, znaleziono także miedzianą, silnie skorodowaną monetę nowożytną. Najprawdopodobniej jest to szeląg koronny Jana Kazimierza (1648-1668).

Monety występowały najczęściej w miejscu usytuowania dłoni zmarłego, z czego wniosek, że w momencie składania ciała do grobu wkładano je zmarłemu do ręki. Mogły też znajdować się w mieszk przytroczonym do pasa.

Najliczniejszą grupę monet stanowią saskie denary krzyżowe - 16 egzemplarzy. Jedna z fragmentarycznie zachowanych monet to być może X/XI-wieczny saski denar typu Otto-Adelajda. Jedynym okazem pozyskanym na cmentarzysku, reprezentującym mennictwo rodzime jest książęcy denar Bolesława Śmiałego (1069-1076).

Najciekawszym z pochówków zawierających monety jest grób o numerze 6210. Pochowany w nim został mężczyzna w wieku *adultus*, którego wyposażono w 6 denarów krzyżowych, z czego 2 są całe, a 4 zachowały się w postaci fragmentów. Monetom towarzyszył niewielki fragment placka srebra, z widocznymi wyraźnie śladami odcinania, oraz nacinania na brzegu. Jest to najbogatszy pod względem ilości złożonych w nim numizmatów wczesnośredniowieczny pochówek małopolski.

Dotychczas z terenu Polski znanych było zaledwie kilka przykładów znalezisk gromadnych kruszcu srebrnego w grobach wczesnośredniowiecznych. Są to kolejno: Grajewo-Prostki, Gorzysławice, Niemcza Tańsk-Przedborów, Goleniów i Kałdus.

Wydaje się, że zespoły tego typu interpretować należy nie inaczej, niż jako "obol zmarłych", szczególnie jeśli występują w tych samych miejscach co monety pojedyncze, a więc w ręce lub jej okolicy. Różnica ilościowa natomiast wynikać może z innego traktowania tego typu darów, w tym przypadku miałyby one charakter bardziej realny, ale i co oczywiste, z możliwości finansowych obdarowującego.